

Govor Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu Wolfganga Petritscha na Vijecu za implementaciju mira

Brisel, 23. maja 2000. godine

Gospodine Predsjedavajuci, Vase ekselencije,

Danas, kada smo se okupili ovdje, u trenutku kada se uveliko priblizava peta godisnjica potpisivanja Daytonskog/Pariskog sporazuma, vrijeme je da se zapitamo:

Koliko smo do sada bili uspjesni u Bosni i Hercegovini i: da li je bilo vrijedno truda?

Gospodine Predsjedavajuci, dugo sam i mnogo razmisljao o ovome i o nasoj ulozi u BiH. Napredak je cesto ostvarivan postepeno, ali ne i sustinski, ipak je bilo vrijedno truda – gradjani BiH su vrijedni truda – mir i prosperitet u regionu su vrijedni truda.

Ja sam osobno opredijeljen da osiguram vecu efikasnost angazmana medjunarodne zajednice u BiH. Medjunarodna zajednica i gradjani BiH mogu biti sigurni: nastavicu da pokazujem sposobnost rukovodjenja i odlucnost koja je potrebna da bi mirovni proces u Bosni i Hercegovini krenuo naprijed.

Mnogo toga je postignuto od potpisivanja Mirovnog sporazuma; od kada sam preuzeo dužnost prije deset mjeseci, usredsredili smo se na nekoliko kljucnih prioriteta kako bi se mirovni proces unaprijedio u strateskim oblastima.

Najvise me raduje to sto se sada pocelo dogadjati nesto sto je bilo nezamislivo na pocetku ovoga procesa: vrse se delozacije

nezakonitih stanara u Bijeljini, mjestu gdje se u prvim danima rata u BiH izvrsilo uzasno "etnicko ciscenje", a doslo je i do povratka u Focu, donedavno poznatu samo po tome sto je bila omiljeno "utociste" optuzenih za ratne zlocine. Neka niko nikada ne kaze da nismo pokazali odlucnost i opredjeljenje za povratak.

Doslo je do znacajnih pomaka u oblasti izgradnje slobodnih medija u sluzbi gradjana BiH i njihovog prava na informiranost. Slijede dalje aktivnosti na tom planu.

Dozvolite da na ovom mjestu jasno stavim do znanja da sam odlucan ne samo da vodim BiH naprijed, nego i da branim napredak koji smo do sada postigli. Opstrukcionisti koji misle da mogu zastrasivati i prijetiti kako hoce i nekaznjeno, kako unutar, tako i van BiH – treba dobro da razmisle. Oni koji su protiv povratka i oni koji prijete novinarima u njihovim nastojanjima da informiraju javnost suocit ce se sa punom snagom moga mandata i zakona. Mi necemo pokleknuti pred onima koji zele da ugase baklju nade koju nose hrabri novinari, tuzitelji, sudije, aktivisti u oblasti ljudskih prava i ostali, bilo u BiH ili drugdje u regionu. Ovi ljudi – cija nastojanja u potpunosti podrzavam – su prethodnica novog gradjanskog drustva. U potpunosti sam svjestan da je to gradjansko drustvo jos uvijek u povoju, ali da je ono od kljucnog znacaja ne samo za BiH, nego i za sve zemlje u regionu.

Gospodine Predsjedavajuci, da gradjani mogu promijeniti stvarnost u jednoj zemlji, dokzano je u Hrvatskoj: ta zemlja utire put ka novom gradjanskom drustvu u regionu. Ja sam nastojao da iskoristim ovu mogucnost koja se ukazala – i ohraben sam novim perspektivama koje sada postoje u pogledu povratka u cijelom regionu, dobrosusjedske saradnje, postivanja integriteta granica BiH i nove dinamike unutar hrvatske zajednice u BiH.

Nadam se da ce sve to stvoriti novu situaciju na terenu i

okoncati postojanje nezakonitih paralelnih institucija koje sprecavaju znacajne oblike saradnje, posebno u Federaciji. Konacno je doslo vrijeme da politicari i duzносnici u BiH pokazu istinsku opredjeljenost za Mirovni sporazum – jednostavno receno, da ispunjavaju svoje obaveze. U mnogim slucajevima oni u tome do sada nisu uspjeli. Kao sto je onima koji su ovdje prisutni poznato, ja sam bio strog prema vodjstvu BiH, a i dalje cu biti, sve dok oni, odnosno vi, ne pocnete postizati rezultate.

Da bi se Bosna i Hercegovina povela u bolju buducnost, potrebno je dijeliti odgovornost i imati volju za zajednickim radom. Bez toga je zelja BiH da postane clan evropskih i medjunarodnih institucija, kao sto je Vijece Evrope ili sama Evropska unija, besmislena. Za clanstvo u svim ovim institucijama potrebna je sposobnost za rad i funkcioniranje unutar ovih institucija, kao i za usaglasavanje stavova i zajednickih standarda unutar zemlje.

Gospodine Predsjedavajuci, od kljucne je vaznosti za BiH da ima efikasno i funkcionalno Vijece ministara. Predsjednistvu BiH trebalo je jako mnogo vremena da imenuje kandidata za funkciju predsjedavajuceg Vijeca ministara – bolje reci, premijera drzavne vlade. Oni su to ucinili, ali tek juce. Sve dok Vijece ministara ne bude u potpunosti uspostavljeno, ni za Predsjednistvo, ni za Parlament se ne moze reci da su ispunili svoje duznosti.

Cinjenica da drzavni Parlament nije usvojio izborni zakon jos je jedan od primjera nepostojanja politicke volje da se krene naprijed za dobrobit naroda.

Potrebno je da zvanicnici na svim nivoima sebi postave vise standarde. Uzmimo, na primjer, clanove Parlamenta – cesto pomislim da oni jako malo razumiju sta znaci sluziti narodu, odnosno sta znaci biti odgovoran zakonodavac. Kako usvajanje 10-15 zakona u toku dvogodisnjeg mandata uopste moze biti zadovoljavajuce? Ne moze.

Doslo je vrijeme da politicari pocnu sluziti interesima gradjana Bosne i Hercegovine. Moja prva poruka, koja je upucena liderima u Bosni, glasi:

“Narod nije obavezan da sluzi vama, nego je vasa duznost da sluzite narodu”.

A moja druga poruka, koja je upucena narodu Bosne, jeste:

“Glasajte, i glasajte za promjene”.

Proslo je vrijeme umornih, starih politicara i politickih stranaka iz ratnog perioda.

Rat je zavrsen. Ali, on mora biti zavrsen i u srcima i u mislima ljudi. Sada je vrijeme za nove lidere, lidere koji mogu donijeti pomirenje unutar same BiH i koji BiH mogu integrisati u Evropu.

Ja i dalje vjerujem da mozemo uspjeti. Danas cemo utvrditi nase prioritete, nase tri kljucne strateske oblasti:

- Produbljivanje ekonomске reforme i stvaranje uslova za samoodrzivi, trzisno orientisani ekonomski razvoj, kako bi se izbjegla ekonomска kriza u periodu u kojem BiH napusta privrednu ovisnu o donacijama.
- Drugo: ubrzavanje povratka raseljenih lica i izbjeglica, sa narocitim naglaskom na omogucavanju gradjana da ostvare svoja imovinska prava.
- I treće: razvoj funkcionalnih, demokratskih i odgovornih zajednickih institucija, zasnovanih na vladavini zakona i potpomognutih efikasnom i strucnom drzavnom sluzbom, te cvrstom finansijskom osnovom.

U kombinaciji sa vecom medjunarodnom koordinacijom – a zelim se narocito zahvaliti svim prisutnim predstavnicima nasih partnera u implementaciji na njihovoj podrisci – ovi elementi će stvoriti uslove za uspjeh, uprkos preprekama koje su na nasem putu postavile opstrukcionistickie politickie snage.

Takodje treba da konsolidiramo institucije – da osiguramo da one funkcionišu, da budu efikasne, te da budu na pravi nacin finansirane iz domaćih i nezavisnih izvora prihoda. Konsolidirane institucije su od ključne vaznosti za dugoročnu stabilnost i prosperitet.

Glavno teziste nastojanja da se izgradi država BiH je i dalje na zajednickim institucijama. Naravno, a ja sam to i ranije rekao, mi nismo u BiH da bismo izgradili savrsenu državu, niti to trebamo raditi – na građanima Bosne i Hercegovine je da teže ka tome. Zadatak zbog kojeg smo mi ovdje je nadgledanje uspostave osnovnog okvira za funkcioniranje države, koji će pružiti mogućnost za razvoj dinamicnog civilnog društva i snazne tržisne ekonomije.

Usli smo u fazu mirovnog procesa u kojoj podrska donatora za BiH znacajno i ubrzano opada, kao što je ovdje već ranije receno. Smatram da je jedan od mojih najvažnijih zadataka u narednom periodu da osiguram da sve oskudnija sredstva međunarodne zajednice budu utrosena na djelotvoran nacin. Po mom misljenju, preostala međunarodna sredstva sada treba usmjeriti ka uspostavljanju neophodnog institucionalnog okvira da bi se omogućila kako domaća tako i strana privatna ulaganja.

Ali, još jednom budimo realni: još uvek nije atraktivno ulagati u BiH. Ostatke starog sistema treba zamijeniti modernim institucijama. Mi iz međunarodne zajednice moramo podržati stvaranje ključnih preduslova za ekonomski razvoj – potrebni su nam moderni zakoni, deregulacija, održiv bankarski sistem, transparentna privatizacija, zaštita investicija time što će vladavina zakona postati stvarnost. Juce sam nametnuo odluku u cilju jakanja entitetskih agencija za bankarstvo. Ne možemo dozvoliti daljnji gubitak vremena. Sada se trebamo još vise usredsrediti na izgradnju kapaciteta: modernizaciju sudstva – trebaju nam jaki i nezavisni sudovi u BiH – obuku policije i osoblja granicne službe, podršku ključnim projektima u oblasti donosenja zakona, izgradnju profesionalne

i strucne civilne sluzbe, narocito na drzavnom nivou.

Vrlo je bitno da medjunarodna zajednica isto tako ostane opredijeljena za ocuvanje sigurnosti koja, inace, predstavlja preduvjet za civilnu implementaciju. Snazno prisustvo snaga SFOR-a u nesmanjenom obimu je i dalje od kljucnog znacaja za sigurnost i stabilnost u BiH, narocito u pogledu podrske povratku izbjeglica i raseljenih osoba, podrske borbi protiv korupcije i organiziranog kriminala, te podrske Medjunarodnom sudu za ratne zlocine pocinjene na prostoru bivse Jugoslavije.

Ne mozemo sebi dozvoliti da napravimo korak unazad u BiH – to bi ostavilo reperkusije u citavoj regiji. Bosna i Hercegovina je od centralnog znacaja za region, a region je opet od centralnog znacaja za Evropu i njenu buducnost. Dopustite mi da ponovim: nama nisu potrebni razgovori o strategiji napustanja BiH, nego nam je potrebna strategija ulaska BiH u Evropu – i vec smo u potpunosti angazirani na tom zadatku.

Gospodine Predsjedavajuci, Spreman sam da pomognem gradjanima BiH da krenu putem bolje buducnosti. Pri tome necu okljevati da u potpunosti iskoristim svoja ovlastenja i poduzmem odlucne mјere protiv svih oblika opstruiranja, kako bi se gradjani BiH oslobodili i iskoristili sav svoj potencijal. Juce sam ponovo morao smijeniti trojicu zvanicnika zbog njihovog opstrukcionistickog djelovanja. Onima koji prate moj rad u BiH je poznato da sam spremam saslusati, ali da sa mnom nema sale.

Za Bosnu i Hercegovinu postoje sanse za napredak, bilo da se radi o procesu stabilizacije i udruzivanja u okviru Evropske unije, clanstvu u Vijecu Evrope ili pak koristenju sansi iz okvira Pakta stabilnosti.

Clanovi Vijeca, odlucan sam da uz vasu podrsku pomognem gradjanima BiH da upravo te sanse i iskoriste – no, dozvolite mi da budem sasvim jasan:

- Uvijek sam bio spremam na saradnju sa liderima i narodom BiH kako bih pomogao ovoj zemlji da postigne napredak.

- Ali sam takođe spreman da pomognem građanima BiH da ostvare svoja prava usprkos svim onim liderima koji ne djeluju u interesu svog naroda.

Najvažnije – i ovdje samo mogu ponoviti iz govora Komesara Patten-a. – građani Bosne i Hercegovine moraju preuzeti odgovornost za svoju zemlju. Uvjeren sam da oni imaju sve što je potrebno za to – oni to mogu učiniti. Međutim, ukoliko se oni ne suoče sa ovim izazovom, Bosna i Hercegovina će zapasti u ekonomsku stagnaciju i socijalne i političke nemire. Vjerujem da građani BiH mogu zalijeciti svoje rane, sazivjeti se sa tolerancijom i krociti u novi milenijum. Sada je vrijeme da se građani Bosne i Hercegovine sjete izreke:

“Ko ce nam pomoci ako necemo jedni drugima.”

Hvala na paznji.